



LÄHEMAD ÜRITUSED

Kolmapäeval, 4. aprillil kell 12.00 – ESAS-i seltsipäev Tallinna Matkamajas. Päeva esimeses osas, tähistamaks Ruudi Toomsalu 95. sünniaastapäeva, teeb **Aarand Roos** ettekande meie „Jesse Owensist” Ameerikas. Teises osas annab **Arvi Matvei** ülevaate Eesti jalgpallimeistrivõistluste arenguloost.

Kolmapäeval, 16. aprillil kell 12.00 – Eesti Spordimuuseumis Ruudi Toomsalu 95. sünniaastapäeva tähistamine, põhiettekande teeb **Aarand Roos**.

Laupäev, 19. aprillil Kohtla-Järve Spordihuvi Klubi korraldamisel toimub Kohtla-Järve Spordihoones (Järveküla tee 44) **Ida-Virumaa spordiajaloo päev** teemal „**120 aastat maadlussporti Eestis**”, kus rõhk on loomulikult asetatud kodukandile. **Kell 9.00** saab vaadata näitust, **kell 9.30** algavad ettekanded, **kell 11.00** austatakse veterane, seejärel peale kohvipausi **kell 12.00** avatakse Eesti kadettide meistrivõistlused kreeka-rooma maadluses.

Neljapäeval, 24. aprillil kell 11.00 – ESS Kalevi ajaloopäev Kalevi võimlas (Tallinn, Pärnu mnt. 41). Auto-motospordist Kalevis räägivad **Uno Aava**, **Ants Promet** jt.

Kolmapäeval, 14. mail kell 12.00 – ESAS koolituspäev Eesti Ajalooarhiivis (Tartu, J. Liivi tn. 4), kus õpetussõnu jagab arhiivaar Edith Seegel. Peale arhiiviga tutvumist toimub samas ka ESAS üldkogu koosolek, et kinnitada aastabilanss ja arutada aktuaalseid probleeme.

Neljapäeval, 15. mail kell 16.00 – ESAS TO klubiõhtu Kalevi sportlasklubis (Tallinn, Pärnu mnt. 41), kuhu on oodata ka põnevad külalised.

Pühapäeval, 18. mail – Rahvusvaheline muuseumipäev, Eesti Spordimuuseumi külastamine on kõigile tasuta.

Kolmapäeval, 4. juunil kell 12.00 – ESAS seltsipäev Eesti Spordimuuseumis, kuhu on meenutama lubanud tulla endine korvpallur, Euroopa meister ja Mexico OM pronksmedalivõitja, nüüdne spordiõpetaja Soomes **Anatoli Krikun.**

NB! NB! NB! Teatajas ilmunud informatsiooni ESASi ürituste kohta palume võtta osalemise kutsena, sest postikulude kokkuhoiu vajaduse tõttu ei pruugi iga ürituse kohta eraldi kutset järgneda.

ÜLESKUTSE – ALUSTAGEM ENDAST!

Sellise pealkirjaga üleskutse ilmus eelmise Teataja lõpus. Kuna nähtavasti üsna paksu brošüüri viimaste lehtede lugemiseni jõudsid ainult üksikud seltsikaaslased, siis saab tähtaegselt laekunud ankeedivastuste eest tänu avaldada ainult Ago Kallandile ja Reimo Mändlale. Seepärast kordame seda üleskutset Teataja eesotsas, sest kuidagi ei tahaks uskuda, et ainult nemad kahekesi on tee arvutini leidnud ja loodame siiski mõnevõrra kokku hoida ankeediblankettide väljasaatmiskulusid.

Nüüd, kus on käivitunud Eesti spordi biograafilise leksikoni kolmanda trüki ettevalmistamine ja sellesse lülitunud päris mitmed seltsi liikmed, on ka kõigil teistel seltsikaaslastel võimalik selle sisukusele kaasa aidata oma vihjete, märkuste ja täiendustega eelmises leksikonis märgatu kohta. Seejuures on kahtlemata igal spordiajaloo huvilisel oma lemmikala ja valdkond, mida paremini tuntakse, kuid ühes on kõik võrdsed – igal on oma isiklik spordibiograafia. Siinkohal tuletakski meelde täiskogu koosolekul väljaöeldud juhatuse ettepanekut seltsiliikmetele anda **oma panus spordiajalukku täites ka enda kohta leksikoni ankeedi.**

Kõik täidetud ankeedid jäävad Spordimuuseumi tallele, aga kindlasti leiab leksikoni toimkond nende hulgast ka neid spordibiograafiaid, mis mahuvad leksikoni raamidesse. Pealegi tahaksime ju ise ka teada, kes on meie seltsikaaslased. Ja miks mitte jõuda kunagi ka Eesti Spordiajaloo Seltsi liikmeid tutvustava väljaandeni ja siis on meil andmed võtta. Neid võib vaja minna juba järgmisel aastal, kui selts oma 20. juubeli puhul tahab seltsi liikmete tegevusest ja tegudest kokkuvõtteid teha.

Ankeedi leiate Eesti Spordimuuseumi kodulehelt www.spordimuuseum.ee märksõna LEKSIKON alt, kus pakutakse kolme võimalust: kas täita ankeet kodulehel, laadida oma arvutisse ja saata E-mailiga või trükkida välja ja täita paber kandjal. Loodame, et leiate omale sobivaima lahenduse ja täidetud ankeedid

laekuvad **hiljemalt 1. juuniks**.

Neile, kellelt ka selleks ajaks ankeeti siiski pole tulnud, saadame siis juba küll ankeedi väljatrüki käsitsi täitmiseks, kuna usume, et siis on olnud takistuseks arvutile või internetile ligipääsu täielik puudumine. Oleme veendunud, et teist põhjust selle spordiajaloo seltsi igale liikmele jõukohase töö mittetegemisel ju endiselt pole.

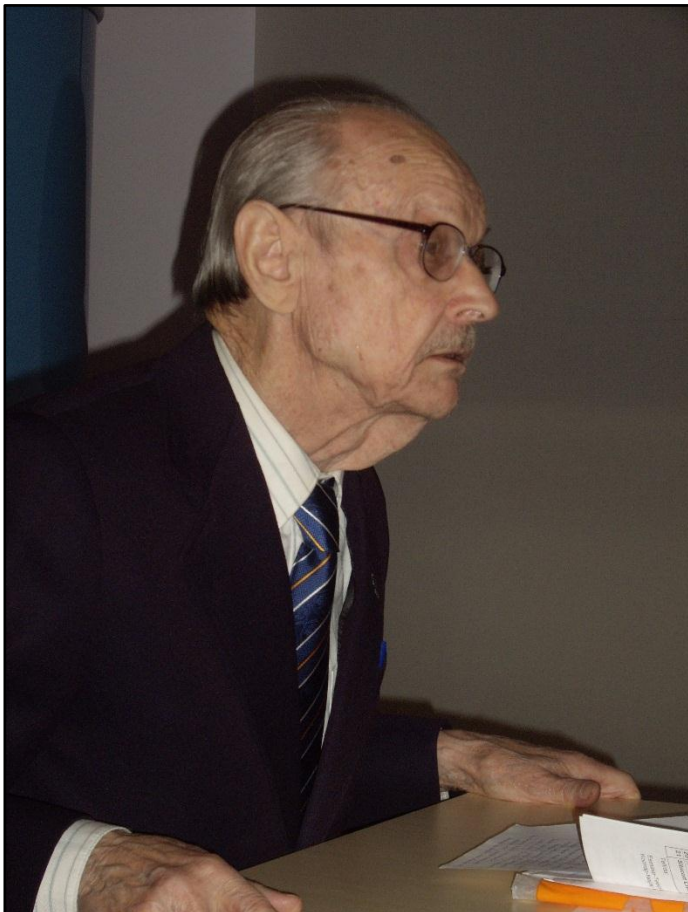
KROONIKA

KOHTUMINE EVALD MÄEPALUGA

Ille Palm

9. jaanuaril oli Eesti Spordimuuseumi kogunenud ligi kolmkümmend ajaloohuvilist. Kauaaegne Tartu Ülikooli kehakultuuriteaduskonna õppejõud, ESASi liige Evald Mäepalu rääkis oma eluloost, suhetest spordiga ja tööst ülikoolis.

Läänemaal 1925. aastal sündinud ja seal koolis käinud noormees jäi sõja jalgu ning põgenes 1944. aasta algul soomepoisiks, mis talle edasises elus õnneks siiski ebameeldivusi ei põhjustanud, kuna seda läks korda varjata.



Evald Mäepalu (*pildil*) lõpetas 1946. aastal Lihulas keskkooli ja astus TRÜ kehakultuuriteaduskonda, olles harrastanud mitmeid spordialasid, nagu võimlemine, vehklemine, võrkpall. Peale ülikooli lõpetamist 1950. aastal jäi samasse tööle, õpetades peamiselt vehklemist ja lugedes kehalise kasvatuse teooriat. Tegeles ka kooli kehalise kasvatuse küsimustega.

Evald Mäepalu läks pensionile 1994. aastal, misjärel on mänginud võrkpalli ja olnud tegev soomepoiste organisatsioonis.

Kuulajad esitasid mitmeid küsimusi, peamiselt Soomes oldud sõjaaja kohta.

KÜLAS OLI KAUPO METSUR

Rein Järva



Tallinna osakonna esimene klubiõhtu uuel aastal toimus 17. jaanuaril tavapärasel kohal, Kalevi sportlasklubis. Musta maaga talveõhtu tõi kohale 27 seltsiliiget. Seekord oli külla palutud Kaupo Metsur (*pildil*), Eesti üks tippkergejõustiklasi peaaegu poole sajandi tagusest ajast.

Tartumaalt pärit mehel täitis möödunud aasta novembrikuu 24-ndal päeval, uskumatu küll mehe nooruslikkust nähes, seitsmekümnes aastaring. Kohe esimestest lausetest selgus, et endine kettamees on väga hea meenutaja-jutuvestja. Peaaegu poolteist tundi tema ladusat juttu oma sportlasteest, millesse põimis kõrvalepõigetena taustaks sisse kogu tollast nõukogulikku ajastut, pani inimesi kaasahaaravalt kuulama.

Vestlus jätkus küsimuste-vastuste vormis. Nagu siinkirjutaja lõpetuseks tõdes, ei oleks meil tänast kettaheite maailmameistrit ega hetke parimat kergejõustikudistsipliini kettaheite näol, kui meil poleks ühe teerajajana olnud Kaupo Metsurit.



Spordimuuseum käis 27. jaanuaril oma eksponaatidega ennast tutvustamas peremessil Jõhvis

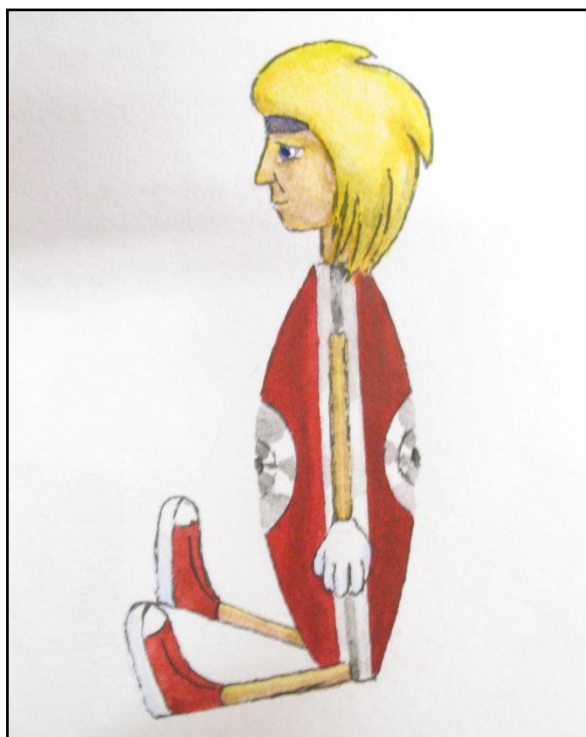
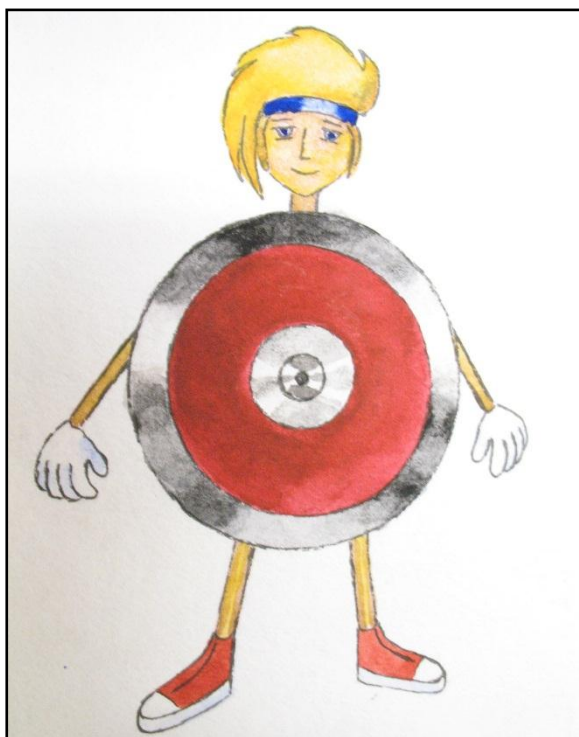
MASKOTIKONKURSS LÕPPENUD

Daimar Lell

9. jaanuaril tegi žürii kokkuvõtteid möödunud aasta lõpuni kestnud Eesti Spordimuuseumi maskotikonkursist. Ühtekokku osales spordimuuseumi maskotikonkursil kolm üksikisikut ja üks autorite kollektiiv ning võistlusele pakuti välja üheksa erinevat elukat-tegelast.

Žürii koosseisus Külli Hansen (Eesti Kunsti Toetusfondi juhatuse liige), Veljo Lamp (Tartu linnavalitsuse sporditeenistuse juhataja), Oleg Mellov (sisekujundaja), Mati Tolmoff (spordimuuseum) ja Daimar Lell (spordimuuseum) leidis, et konkursile laekunud tööde hulgas pole kavandit, mida spordimuuseumile maskotiks soovitada. Seetõttu jääb välja andmata ka I koha preemia. Samas oli mitmetes kavandites välja pakutud huvitavaid ideid, mida muuseum võiks edaspidi erinevate näituste või ürituste juures kasutada.

Elava arutelu käigus otsustati lõpuks konkursile esitatud parima töö preemia anda võistlustööle nimega "Kettapoiss". Ülejäänud tööde puhul leiti, et need kõik väärivad äramärkimist osavõtuauhinnaga.



Maskotikonkursi lõplikud tulemused avalikustati 29. jaanuaril Eesti Spordimuuseumi 45. sünnipäeva tähistaval üritusel.

Tartu Kõrgema Kunstikooli skulptuuri eriala III kursuse tudengi Jaanika Kolgi töö "Kettapoiss" (vt fotod) tunnistati žürii poolt suhteliselt üksmeelselt võistlusele esitatud töödest parimaks. Autori sõnul inspireerisid teda nii Gerd Kanteri kui Aleksander Tammerti sportlikud tulemused, kui ka antiikajast pärit Myroni "Kettaheitja".

Ülejäänud konkursil osalejaid tänati osalemispreemiaga.

SPORDIMUUSEUMIL TÄITUS 45. TEGEVUSAASTA

Eesti Spordimuuseumi 45. sünnipäeva tähistati 29. jaanuaril. Peale maskotikonkursi tulemuste avalikustamist tutvustati Eesti Spordiajaloo Seltsi uut trükist – Eesti spordi aastaraamatut 1950–1955, mille ilmumise ajastamisega muuseumi tähtpäevaks selts väljendas oma tunnustust juubilarile. Üritus lõppes näituse „Plekist ja pehme” avamisega. Tegemist oli spordimuuseumi järjekordse fondinäitusega ning vaatajani jõudsid seekord erinevatest aegadest, erineva suurusega ja erinevast materjalist auhinna- ning meenetaldrikud kõrvuti arvukate lippudega. Keldrikorrusel avati näituse osa alapealkirjaga „Sport plekil”, kus eksponeeritud rohkem kui tuhandet, peamiselt Norma plekimärki ja –kandikut, saab vaadata on veel mõni aeg.



28. jaanuaril 45-aastaseks saanud Eesti Spordimuuseumi teaduskoosseis:
(vasakult) 1. reas arendusdirektor Daimar Lell, näituste osakonna juhataja Helve Parmas, direktor Mati Tolmoff, peavarahoidja Kaie Voolaid, teadussekretär Kalle Voolaid ja projektijuht Aime Pärnakivi; 2. reas juhtivteadur Enn Mainla, teadur Anu Sillastu, kogude osakonna juhataja Kaie Jeesser, raamatukogu juhataja Aune Anton, teadurid Karita Vard ja Malle Ranne; 3. reas teadurid Helve Otto ja Rait Männik, muuseumipedagoog Rita Mägi ja informaatik Madis Kauts; pildilt puudub teadur Kaarel Antons.



*Üleval vaade spordimuuseumi näitusesaali „Plekist ja pehme”,
all keldrigalerii väljapanek „Sport plekil”*

SPORDIAJALOO PÄEV PÄRNUS

Ille Palm

6. veebruaril toimus Pärnumaa 13. spordiajaloo päev, millest võttis osa 30 inimest, nende seas Eesti Spordimuuseumi ja ESASi esindajad. Päeva juhatas ESASi liige Heldor Käärats.

Külaliseks oli Pärnumaalt Sindist pärit olümplane Uno Palu, kes rääkis oma elu- ja sporditeest, eriti aga Melbourne'i olümpiast 1956. aastal, kus ta saavutas kümnevõistluses neljanda koha. Samuti jutustas ta lühidalt oma sõidust sinna 2006. aastal, kui tähistati Melbourne'i olümpiamängude 50. aastapäeva. Huvitavad seigad tekitasid kuulajates elevust.

Päev oli ühtlasi pühendatud Uno Palu 75. sünnipäevale, mida samas tähistati kauni tordiga.



Viive Reesar on Uno Palul abiks tordilõikamisel, seda jälgivad esireast (vasakult) Heldor Käärats, Priit Neeme, Karl-Udo Köösel ja Vambola Remmel

Peale kohvipausi rääkis Heldor Käärats oma uurimustest Pärnumaalt võrsunud raskejõustiklastest Jaan Miilist, Juhan Kaldest, vendadest Saalistetest ja Üürikestest.

Enn Mainla tervitas kuulajaid Eesti Spordiajaloo Seltsi poolt ja tunnustas Pärnumaa spordiajaloo uurijate aktiivsust. Ühtlasi tuletas ta meelde, et täiendusi-parandusi ootab spordibiograafilise leksikoni uus väljaanne.

KULTUURIMINISTRI TUNNUSTUS

8. veebruaril Eesti Kultuuriministeeriumi saalis toimunud Eesti spordi aastaraamatu 1950–1955 esitlusel lausus Eesti Spordiajaloo Seltsi liikmetele kiidusõnu kultuuriminister Laine Jänes. Ja õigusega – 21 autorit Rein Järva, Juhan

Maidlo ja Erlend Teemäe eestvedamisel on teinud ära aastatetaguse tegemata töö – nüüd on kaante vahel kogu spordistatistikas seni haigutanud augu (1940–1955) nimed ja numbrid. Selle suure töö teine köide jõudis lugejani ja nüüd on seda ja ka aasta tagasi ilmunud osa võimalik muretseda 150 krooni eest spordimuuseumi müügipunktist, igal seltsi liikmel aga on õigus endale üks eksemplar saada ainult 100 krooniga otse seltsi juhatusest.

JUTTU JAHILASKMISEST

13. veebruaril, järjekordsel seltsipäeval oli Eesti Spordimuuseumis seekord külaliseks jahilaskur Urmas Saaliste, kes kõneles oma pikast ja veel kestvast sportlaskarjäärist.

Urmas Saaliste on Eesti meistrivõistlustelt kogunud medaleid alates 1978. aastast, sai Souli olümpiamängudel 7. ja Barcelonas 39. koha, ta on NSV Liidu meeskonnas MM hõbe- ning EM kuld- ja hõbemedalivõitja jahilaskmises kaevikrajal. Veel praegugi suudab ta Eesti meistrivõistlustelt poole nooremate eest medaleid napsata.

Kogenud jahilaskuril oli pajatada toredatest juhtumustest ja põnevatest seikadest, mis laskerajal ette on tulnud. Ka oli ta kaasa võtnud oma relva ja paljud kuulajad said esmakordselt ka näha, millisest püssist pauk savikettakeste pihta tuleb.

VABARIIGI SÜNNIPÄEVA EELNE KINOSKÄIK

Rein Järva

Mõni päev enne riigi tähtsat sünnipäeva, 21. veebruaril, tulid osakonna liikmed, sekka tartlased Kaie, Aime ja Enn Ristiku tn. lõpus paiknevasse kroonuliku väljanägemisega hoonesse, mis aga peidab endas hindamatu väärtusega kaadreid Eesti ajaloost, sealhulgas spordiajaloost. Meie vastuvõtja Harald Raudi Eesti Filmiarhiivist, kes on meid selles hoones võõrustanud vähemalt korra aastas juba viimase viie aasta jooksul, oli sedakorda meile näitamiseks välja valinud väga laia spektriga filmilõikusid Eesti spordi nii kaugematest kui ka lähematest aegadest. Elavad kaadrid Eesti spordi möödanikust on ikka huvitavamad kui staatilised fotojäädvustused. Meie seltsikaaslastele on need kinoskäigud alati huvipakkuvad olnud, nii seegi kord.

KAKS KÜLALIST KORRAGA

Ille Palm

Eesti Spordimuuseumis oli 5. märtsil suure hulga kuulajate ees kõigepealt TÜ emeriitprofessor Maie Lõvi-Kalnin, kes tutvustas enda koostatud ja äsja

ilmunud raamatut oma isast, spordireporter Oskar Lõvist.

Oskar Lõvi sündis 1903. aastal Türil. Noore poisina mängis jalgpalli Järvamaa koondises. Westholmi gümnaasiumi õpilasena osales Vabadussõjas. 17–18-aastaselt oli ta juba Päevalehe reporter. Osales reporterina kolmedel olümpiamängudel. Asutas Olümpialehe. 1941. aastal oli Kehakultuuri toimetuse liige.

Saades idee ja innustuse raamatuks 2001. aastal Tallinna Metsakalmistul mälestussamba avamise sõnavõttudest, asus Maie Lõvi-Kalnin materjali otsima ja koondama. Inimeste mälestusi enam juurde ei saanud. Ka tütre enda mälestused lõpevad, kui ta oli 8-aastane, sest isa arreteeriti ja ta suri vangistuses 1942. aastal. Seega sai kasutada arhiivides ja raamatukogudes leiduvat, milleks olid reportaažid ajalehtedes-ajakirjades Toomas Kivi nime all, raadioreportaažid, reisikirjad, temast kirjutatu. Kaasatud on ka materjalid, mis kajastavad Oskar Lõvi tegevust Rahvuskogus 1936–1938 ja Riigikogus 1938–1940. Nelja-viie aasta töö tulemusena valmis raamat, mille andis välja Tartu Ülikooli kirjastus.

Viimaks näitas Maie Kalnin pilte isast ja kommenteeris neid. Ka kutsus ta üles seltsi liikmeid toetama 2007. aasta 17. detsembril Eesti Rahvuskultuuri fondi juurde moodustatud Oskar Lõvi allfondi Eesti aasta parima spordireporteritunnustamiseks. Ostes raamatu, toetate müügihinna võrra fondi. Aga veelgi tõhusamat toetust saab kanda Eesti Rahvuskultuuri Fond arveldusarvele Hansapangas 221001101347 (selgitusega: “Annetus Oskar Lõvi Fondi”).



Maie Lõvi-Kalnin



Rein Kirsipuu

Päeva teiseks külaliseks oli jalgrattur ja jalgrattatreener Rein Kirsipuu. Harrastanud nooruses paljusid spordialasid jäi ta tõsisemalt peatuma jalgrattasõidul ja uisutamisel. 1954. aastal kuulus ta mõlemal alal Eesti koondisesse, samuti Spartaki üleliidulisse koondisesse. Ka järgnenud sõjaväeperioodil oli võimalus edasi sportida ja võistelda kuni 1958. aastani.

Edasi rääkis külaline oma tööst treenerina, sealhulgas ka Eesti koondise treenerina. Samuti puudutas ta mõnda oma õpilastest ning rääkis lühidalt poegade Toomase ja Jaani sporditeest.

OLÜMPIAVÕIT TULI KERGET!

Daimar Lell

Tuli ainult kõik vastased ära võita! Nõnda ütles Kristjan Palusalu rohkem kui 40 aastat tagasi. 10. märtsil tähistati Tartus suurejooneliselt kahekordse olümpiavõitja Kristjan Palusalu 100. sünniaastapäeva.

Palusalu sünniaastapäevaüritusele oli kogunenud ligi 150 inimest, nii et näituse "Meie Jürist Maailma-Kristjanini" avamisel spordimuuseumis kippus kohati isegi kitsaks minema. Tähtpäeva näituse avas spordimuuseumi direktor Mati Tolmoff, kes rõhutas 2008. aasta erakordsust – me tähistame Eesti riigi 90. sünnipäeva, Kristjan Palusalu 100. sünniaastapäeva ning 120 aasta möödumist Eesti raskejõustiku kui ühe eestluse visaduse ja sitkuse alustala, sünnist. Tartu linnapea Urmas Kruuse ning spordifilosoof Ants Paju rõhutasid Palusalu võitude suurt mõju tervete põlvkondade sportimise tahtele.



Spordimuuseumis näituse avamisel (vasakult) EOK president Mart Siimann, Kristjan Palusalu tütar Helle, Tartu linnapea Urmas Kruuse, ESM direktor Mati Tolmoff ja arendusdirektor Daimar Lell



Näitusel saab vaadata ka kõike, mis mahub Lurichi ja Palusalu vahele

Näituse märksõnadeks on spordivaimustus, rahvuslik eneseteadvus, jõud ja visadus ning nagu pealkirigi ütleb, avab väljapanek ka Palusalule eelnenud aja sisu – alustades eestlaste suurest rahvussangarist Georg Lurichist jõutakse Palusaluni. Vaatajani tuuakse hulgaliselt fotomaterjali, esemeid ja auhindu, kunstiteoseid jmt. Väljapanekule lisavad värvi heli- ja filmikatked, kus peategelaseks loomulikult Palusalu.

Kristjan Palusalu sünniaastapäevaks valmis spordimuuseumis ka kaheosaline rändnäitus („Meie Jürist Maailma Kristjanini” ja „Kristjan Palusalu 100”), mida esialgu eksponeeritakse muuseumis, kuid alates maist saab seda näha loodetavasti kõigil Palusalule pühendatud üritustel üle kogu Eesti.

Näituse avamisele spordimuuseumis järgnes Kristjan Palusalu margi esitlus Athena keskuses. Selle, tavapärasest margiesitlusest tunduvalt pidulikuma, koosviibimise avas Eesti Olümpiakomitee president Mart Siimann, kes rõhutas Palusalu võitude kõrval ka tema kui inimese suurust. Siimann tänas ka Eesti Posti kui margi väljaandjat. Spordiloolane Paavo Kivine meenutas Palusalu raamatu saamislugu, ühtlasi said kuulajad teada, et ta on osaline ka Palusalust valmiva filmi tegemisel. Palusalu margi sünniloost kõneles margi kunstnik Riho Luuse, Eesti Posti juhtkonna liige Toomas Türk kinkis raamitud margikomplektid Kristjan Palusalu tütrele Helle Palusalule, Eesti Olümpiakomiteele, Eesti Maadlusliidule ning Tartu linnale, Eesti Spordimuuseumile kingiti suur stiliseeritud Palusalu mark koos kunstniku autogrammiga. Ants Paju mõtestas lahti Palusalu müüdi, mis teda tema elu- ja sporditeel on saatnud.



Kristjan Palusalust räägiti ja juubelimarki esitleti Athena keskuse saalis

Suure huviga kuulati vanu helisalvestisi ning vaadati vanu filmilõike, kus peategelaseks loomulikult Kristjan Palusalu. Üritus lõppes Palusalule omase tagasihoidlik-muheda meenutusega aastast 1964, kus ta ütles: "Noh, see Berliini võit tuli küll lihtsalt. Seal ei olnudki rohkem vaja kui oma vastased ära võita".



11. märtsil esitles Eesti Olümpiakomitee Reval Park Hotellis EOK olümpiavõitjate sarjas ilmunud järjekordset Tiit Lääne (pildil) koostatud väljaannet – Kristjan Palusalu

60 AASTAT AJALUGU PILTIDEL

Eesti ühe teenekama spordifotograafi Gunnar Vaidla negatiivide arhiiv anti pärijate poolt 11. märtsil üle Eesti Spordimuuseumile. Kuigi kogu on alade ja sündmuste järgi enam-vähem paigutatud, seisab muuseumil ees ulatuslik ja aeganõudev töö kogu täpsemal süstematiseerimisel, olulisema eristamisel, negatiividel talletatu täpsemal määramisel, sest reeglina isikud on kirja panemata. Kogu läbitöötamisel saaksid kahtlemata abiks olla ka seltsi liikmed, ühe või teise ala asjatundjad. Muuseum ootab märguannet neilt, kellel aega ja tahtmist selleks jaguks.



Pildil spordimuuseumi töötajad Aime Pärnakivi ja peavarahoidja Kaie Voolaid kogu vastu võtmas.

SPORDIMÄLUMÄNG

Daimar Lell

15. märtsil toimus spordimuuseumis Eesti spordimälumängu karikasarja III etapp "Tartu spordimälukas 2008". Seekordsel, spordimuuseumis juba kolmandat korda toimunud võistlusel astus võistlustulle 18 paari, sealhulgas eelmiste aastate võitjad Igor Habal - Mart Vellama ning Raini Lelle - Peep Vahtrik. Ühtekokku oli mängus 50 küsimust.

Esimene poolaeg kulges väga tasavägiselt ning teisele poolajale mindi Habal - Vellama naxis eduseisus. Kuuendat kohta lahutas sel hetkel esimesest kõigest 3 punkti. Teise poolaja esimeste voorudega tõusid liidriteks poolaja järel 4. kohal olnud Matis ja Urmas Song, kuid nad ei suutnud edu lõpuni hoida. Ülitugeva lõpuspurdiga (24 punkti 30-st võimalikust) tõusid lõpuks võitjateks Toivo Kivimets ja Veiko Ulp, kes kogusid 66 punkti, neile järgnesid Song - Song 57 ja Habal - Vellama 56 punktiga. Eesti-teemaliste küsimuste eriauhinna pälvisid Matis ja Urmas Song.

Auhindadega toetasid seekordset võistlust Eesti Olümpiakomitee, spordiselts Kalev, Eesti Spordiajaloo Selts ja Aime Pärnakivi.

SPORDILEHT 50

Juhan Maidlo

3. jaanuaril 2008 möödus 50 aastat Spordilehe esimese numbri ilmumisest. Sellele, peaaegu märkamatult möödalastud tähtpäevale oli pühendatud ESAS-i Tallinna osakonna seltsiõhtu 20. märtsil Kalevi sportlasklubis.

Väljaande sünniloost ja esimestest ilmumisaastatest kõnelesid toimetuse algkoosseisuga (toimetaja Eduard Lukk, vastutav sekretär Endel Nigul, reporterid Otto Kuusik, Heino Kask ja Harald Mähar, fotograaf Isi Trapido ning mittekoosseisulised kaastöölised Raimund Kruusma ja Jüri Randviir) 1959. aasta sügisel liitunud Juhan Maidlo ja Lembit Koik. Spordilehe hilisemaid ilmumisperioode meenutasid Tiit Karuks ja Valeri Maksimov.

Aastal 1957, kui päevalehtede ja raadio juures tegutsenud spordist kirjutajad ja rääkijad oma sektsiooni moodustasid, alustas tegutsemist ka tulevase Ajakirjanike Liidu organiseerimiskomitee. Seal tõstatatigi spordiajalehe väljaandmise idee, mis toonastes kõrgemates instantsides peatselt heakskiidu leidis. Ajakirjanike keskorganisatsiooni asutajad lootsid niiviisi – rahva seas ammuoodatud ja võimaliku hea levikuga spordilehe toel – endale tegevuskuludeks vajalikku raha teenida.

Lootused ja ootused täitusid. Esiotsa ilmus Spordileht kaks, 1966. aastast kolm korda nädalas. Trükiarv aina kasvas, ulatudes spordi tippsündmuste – olümpiamängude, maailmameistrivõistluste ja rahvaste spartakiaadide – ajal iga päev ilmudes 60 000 ligi, 1980. aastail isegi 80 000 eksemplarini. Miks rahvas Spordilehte eelistas ja armastas? Eks ikka seepärast, et toimetus püüdis lehte kokku pannes inimesi äratüüdanud punasest ideoloogiast, mida teised perioodikaväljaanded kohustuslikult kultiveerisid, distantseeruda niipalju kui võimalik.

1966. aastal sai Spordilehe toimetus koosseisulisi kohti juurde – sporditoimetajatena asusid ametisse Henn Saarmann, Roland Hurt, Endel Press, Guido Taft, Peeter Kaseoja, Andres Pallon. Ametisse võeti teise fotograafina Toomas Aring. Kuid lehe tegijate seast oli ka muule tööle minejaid (näiteks Lembit Koik kutsuti juriidilist ajakirja toimetama).

1963. aastal Spordilehe toimetajaks nimetatud Reginald Kallas juhtis vägesid kuni 1981. aastani, mil pensioniikka jõudnud mehe vahetas välja Jüri Paalma, varem Noorte Hääles töötanud ajakirjanik, kunagine tegevsporlane.

Kui 26. detsembril 1966 ilmus Spordilehe 1000. number, siis selles anti teada, et kõigis Eesti linnades ja maarajoonides tegutsevad Spordilehe nn ühiskondlike kirjasaatjate nõukogud, toimetuse juures aga veel 10 ühiskondlikku nõukogu ja osakonda, mille tegevusest võtab osa rohkem kui 120 kirjasaatjat, organisaatorit ja treenerit. Niisugune süsteem tagas Eesti spordielust järjepideva ja üsna põhjaliku ülevaate siis ja alatiseks. Kutselised lehetegijad hoolitsesid selle eest, et fikseerimata ei jääks ühegi Eesti sportlase tulemus Nõukogude Liidu meistrivõistlustel ning rahvusvahelises konkurents.

Spordilehe toimetusest kujunes, iseäranis kaheksa- ja üheksakümne aastail spordiajakirjanike kasvulava.

Ajalooseltsi meenutusõhtul avaldati kahetsust, et tänases Eestis niisugune, kogu meie mitmekihilist spordielu ja -probleeme ning tulevikunägemusi asjatundlikult kajastav ja analüüsiv perioodikaväljaanne praktiliselt puudub. Päevalehtede nn spordilehed ei vea välja. Sootuks vaeslapse ossa on kahjuks sattunud meie noortesport, mis kunagises, 1958. aastal ilmuma hakanud Spordilehes esikohale seati.

MEELDETULETUS

Liikmemaksu (mis vastavalt üldkoosoleku otsusele on 50 krooni, pensionäridel 25 krooni) ja toetusi on võimalik tasuda või saata seltsi juhatusele Spordimuuseumi (Rüütli 15, Tartu 51007) kas seltsi esimehele Enn Mainlale (tel. 7300754, 56497632, fax 7300763, E-mail: esas@spordimuuseum.ee) või laekur-varahoidjale Rait Männikule (tel. 7300771, 5119369, E-mail rait@spordimuuseum.ee), Tallinna osakonna liikmetel oma osakonna laekurile.

Loomulikult on võimalik (ja koguni soovitav) liikmemaks kanda üle Eesti Spordiajaloo Seltsi arveldusarvele nr. 10152001602002 Eesti Ühispanka (kood 401).

□ □ □ □ □ □ □

**Eesti Spordiajaloo Selts tänab Eesti Kultuurkapitali
ja
Kultuuriministeeriumi Hasartmängumaksu Nõukogu
seltsi tegevuse toetamise eest!**

□ □ □ □ □

**Kasutatud ESM kodulehel ilmunud materjale
Fotod: Aldo Luud, Enn Mainla ja Rait Männik**

□ □ □

**Eesti Spordiajaloo Seltsi Teataja nr 45
koostas ja toimetas Enn Mainla**